

ઋતુસંહાર.

માગ પેહેલો.

હેમંત.

રચનાર

વાહાલજી લક્ષ્મીરામ દવે.

પ્રગણા ફેબ્રુઆરી. સ્વસ્થાન વળા.

અમદાવાદમાં

મામાની હવેલી મધ્યે પુનાઈટેડ પ્રિન્ટિંગ અને
જનરલ એજન્સી કંપની "લિમિટેડ"ના પ્રેસમાં

રણછોડલાલ ગંગારામે છાપ્યો.

૧૯૪૨ કરેલી છે.

સંવત ૧૯૩૬

સને ૧૮૮૨

કિંમત રૂ-૧-૦ એક આપ્નો.

પ્રસ્તાવના.

એક કુળજન અને મરતબાવાળી ગૃહસ્થની સ્ત્રીને તેના પતીનો એક આખું વર્ષ વિયોગ રહ્યો હતો, અને તે સમયે તેના મનની જેને વિકતી તથા વિચારો થઈ તનને કટ કાઢવવું પડ્યું હતું, તેનો અનુભવ તે તેનેજ હતો. આ બધા વિકાર પામેલા કુખીત વિચારો એક પતિવૃત્તા સ્વ-ક્રીયા પ્રૌઢા પ્રાપ્તિ પતીકા નાયકાથી બહાર પાડવાનો તેનો હેતુ મને તેણે એક વખત તેનો સંભાગમ થતાં પોતાનાં પતીની સમક્ષ જણાવ્યો. હું કાંઈ કવિતા કરી જાણું છું એમ તેને અનુભવ હોવાથી તથા મારી કવિતા તેને પસંદ પડવાથી તેણે આ વિચાર જણાવ્યો. થોડો વખત હું રાજ્ય પ્રકરણી કામ પ્રસંગે મુબઈ ગયો હતો, ને કામની અડચણને લીધે પુરત બની શકે તેવું નહોતું તોપણ મેં તેને તેમ કરી બનશે તો એવી કવિતાઓ કરીશ એમ જણાવેલું. જેથી પુરસદના વખતમાં અને મોકરીમાંથી છુટી, વખત મેળવતો સારે આ કામ વખત વખત કરતો હતો.

મારાથી જેમ બન્યું તેમ રસઅર્થકારોથી ભરપૂર કરવાનો મારો યત્ન મેં બતાવવામાં આમી રાખી છે એમ મારા વાંચનારાઓ મારે માથે દોષ મૂકવાને આગળ પડશે નહીં. પણ એરે આ ગ્રંથમાં મનના વિકારો દરેક રીતે જણાવ-

વાને હું શક્તિમાન થયોહું એમ માની આ મારા ગ્રંથને
 સ્વીકારશે એવી હ્રમદ રાખુંહું. સઘળી ત્રસ્તુઓ ઉપજાતિ
 વૃત્તથીજ લખવામાં આવીછે, જ્યેથી વાંચનારાઓને એકજ
 રાગ વાંચવાને રસ ઉપજશે.

વાસજી બી. ભક્ષમીરામ.

૬૯.

ऋतुसंहार.

भाग १ लो.

हेमन्त.

मंगलाचरण.

छंदःवग्ग.

जे सुंझीने पोषणु आपि पाजे, जेनी क्रियाथी कम तंम आले
ते सुंझी कर्चा सुख सर्व थापो, आनंद आनंद अपार आपो.

छपणातिवृत.

छाडी पती प्रातसकाण टाछे, कलुं प्रियाने पछि आ प्रभाछे;
करीश दशाठन हुं हवेतो, ते विंणु सूपे नंथी जव रे'तो. १
प्रवास विदेश कर्या विनानुं, रहे सदा मालुस सर्व छानुं;
पामे नहीं तेज प्रसीक्षताने, पघे नहीं सान विशुष माने. २
गृहस्थने अम धटे हमेश, माटे प्रिया हुं नजधुं विदेश;
सयेतने सावध जूज रेग्गे, जे थाय ते धीरज धारो रहेज्जे. ३
करीश दशाठन सांभजाने, वींठी करेथी पंडी नीकजाने;
थै अज टाछे अतिशे ब्रह्मसा, जेडी पछी जापडि ते विमासा. ४
मुडी अडीने कर भूज पासै, नाडी थछ वैदज ते तपासै;
जे शुद्धिना अदित सागरेते, जुल रही सुंदरि अ सभते. ५
जर स्थजो भूस्तक जाहु आंपी, प्रेमथि आलींगन जूज आंपी;
करी पछी नभूत त्यां प्रियाने, शिक्षा इपी अभूत पाछ पाने. ६

જરા થઈ સાવધ ઘેર્ય ધારી, શુ થાય આરે ગતી નાય મારી;
 બિદાસ મૂખે રહી સામુ પૂછે, એવું જરૂરી ઘર કાર્ય શું છે? ૭
 કહું બાણું માન્યું નહીં પતીએ, કરી કડાકટ અતી સતીએ;
 આવી નહીં કોખર યૂક્તિ તેની, સર્વે થઈ નીકળકારી એની. ૮
 ક્રમે ક્રમે કારણ લાવી મૂક્યાં, જે યોગ્ય ન્યાયે કરી સર્વ ચૂક્યાં;
 પડ્યા પછી હાથજ ભોંય તેના, દેખાય આશાવત ચર્ણ જેના. ૯
 પતી વૃતાનો શુભ ધર્મ જાણી, આધીન તે થૈ પ્રિય વૃત્તિ શાણી;
 જીવ્યા થકી તે ક્યમ હા બણાયે, જે બોલતાં ઘાટ ઘણા ઘડાએ. ૧૦
 સ્વામી તણાં વિકટ કાર્ય સીદાં, પ્રવાસનાં સાધન સર્વ લીધાં;
 લેવા હતા ચાકર આદિ સાથે, થયા પછી સત્વર એક સાથે. ૧૧
 પ્રતી પદા કાર્તિક શૂકલ સાંજે, પ્રસ્તાન કીધું પ્રિય શૂભ કાળે;
 માગ્યો પ્રિયા આશિરવાદ બ્યારે, બોલી જરા રૂંધિત કંઠ ત્યારે. ૧૨
 અધોપતી ઈશ્વર વિશ્વનો જે, રક્ષા કરો પ્રાણપતી તણી તે;
 વેલા પધારી મુજ બાળ લેળે, હું દાસિને દર્શન પ્રિય દેળે. ૧૩
 નિરાશ ને એદજ યૂક્ત બાઈ, ધૂમે ઘડી આમયિ તેમ ધાઈ;
 આકુંદ નારી અતિશ્ચે કરીને, સૂંતી પથારી પર તે ઠરીને. ૧૪
 ઘડી ઘડી ફેરવી નીજ પાસાં, મૂકે ઊંડથી બહુધા નિસાસા;
 આંખો છુછીને જળમૂખ પોઈ, બેઠી કહેતે સખિ સામું જાઈ. ૧૫
 આનંદ ને લોક ઉલાસ રાખી, ધંધા કરેછે શુભ લાભ ચાખી;
 સહુ નવે વર્ષજ રોજગાર, નવી કરેછે બહુ ધીર ધાર. ૧૬
 જે આ નવા હુજર સૌ ઉઠાયે, સદા કરેછે જન જેમ કાયે;
 સૌને નવું વર્ષ સંયોગનુરે, મને નવું વર્ષ વિયોગનુરે. ૧૭

નવીન આભૂષણ જો ધરેછે, મદાંધ નારી નર સૌ ફરેછે;
 એ જોઈ આવે અતિથે વિચાર, જે દૂખ ડાંભે અતિ ઠાર ઠાર. ૧૮
 કન્યા થકી સીત જણાય કાંઈ, જરા જરા રાત પરીઠ માંઈ;
 વિચીત્ર દિમે ચમકાર જોનો, અધિક સંકાંતિ તુળા પછેનો. ૧૯
 જોવા રવિ બિંદવ અમૃત થાયે, વાયુ ઘડી એ ઘડિ બૂર વાયે;
 વિયોગ હેમંતજ કાળ ટાણે, ખરે ખરો અંતક કાળ જોણે. ૨૦
 અમીત એસું હું ઉચાટ વાળી, નવા નવા વેગ તુરંગ ભાળી;
 વિચારના સાગરમાંહિ ડોલું, કહે સખિ આગળ કાણુ ખોલું. ૨૧
 જડત્વ દિસે અવલોદિ મારી, વેગો ચડે મૂરતકમાંજ ભારી;
 ખાલે કદી તેપર એકિ રૂં, અશક્ત તેહું અકળાઈ બિહું. ૨૨
 સાંધા કળેછે પગ હાથ કેરા, ફેરો ચડે છે નખખાઈ કેરા;
 ઘડી ઘડીમાં સ્મૃતિ નાયની જો, લાવે છબી તે મનમાં સમીજો. ૨૩
 ચાલું જરા કૌવત મંદ પાયે, દુખો અરેના હૃદયે સમાયે;
 પાછી જરા ખારયિ ધૈર્ય રાખું, જાડે નિસાસો વળી પાછિ નાંખું. ૨૪
 લાગે સહુ છેક કૃતાંત જોવા, ગમે નહી સાસુ સ્વસૂર શેવા;
 જાયે દિલે હું રહુંછું ઉદાસી, ફીકું રહેછે મુખ આ વિકાસી. ૨૫
 કષ્ટે કરીને દીન ગાળું જ્યારે, રાત્રી મહા વીકટ થાય ત્યારે;
 હાંખી ઘણી વર્ષયિ તે વધારે, પુદ્ધ કરી ગાળવિ એકલારે. ૨૬
 આધાર આવી પળમાંહિ આંખે, તેના બયે અંગ અતીસ કાંખે;
 નહીં જરા શબ્દજ નાકજેરે, મુંઝાઈ ચીસો પછિથી પડેરે. ૨૭
 આવી પછી કોઈ જરા જગાડે, હિલાવીને ચંચળતા પમાડે;
 સવાર સૂધી રવડું અજાપે, બીજે રવી તે સમયે નિશંકે. ૨૮

ખેચાર ગાળ્યા દિન એમ તોયે, અધીક તે એકથિ એક હાથે;
 તોખાં કરી આડમ નોમ ગાળી, એકાદશી દૂખિત તોય ભાળી. ૨૯
 સહે કહે દેવદિવાળી આવી, મારે મને કાંઈ વિરહ લાવી;
 રડાં કરે ભાજન લોક હેતે, સાલે મને એક વિયોગ છેતે. ૩૦
 વૃત્તો કરે તૂલશી ત્રાટ નારે, આનંદ પામે ઉપવાસ મારે;
 નાના વિધે ચંદન પૂજ્યાદી, નારાછડી મીઠળ કુંકમાદી. ૩૧
 ચૂડી અને ચુંદડી તૂળશીને, બાળેડડી આગળ ઢાળિ તેને;
 વિવાહ કીધો પછિ વીસું સાથે, કુંડું નહીં મેં અખળા અનાથે. ૩૨
 ચોખા તણું મંડળ પૂરિ પાસે, અંગારિને આંગણું રે હુલાસે;
 કર્યાં નહીં પ્રાણુ ભાજનોને, દિધાં નહીં રે ગહદાન કોને. ૩૩
 કરે ધણી એકલી હું ઉધામા, આવે નહીં તે ખર કોઈ સામા;
 રસો નહીં અનની કાંઈ થાય, રે જીવ મારો વલખાઈ જાયે. ૩૪
 કદાચ તોયે જમવા હું જાગ, સ્મૃતિ થયેથી વધતી મુંઝાગ;
 બાનાં બતાવી જઈ ખેસું છેટી, જાણે બિલ એમ બિમારી નેથી. ૩૫
 હતું નિરોગી તત જો રૂપાણું, થયું હવે તે બહુ બાધિ વાણું;
 ગતી હતી ચંચળ જે અગાડી, સૂરતી અને આજસથી બગાડી. ૩૬
 વિયોગની દૂસહ દાહ ભારી, કાયા પ્રજાળે કુમળી બિચારી;
 બાહરે લાગી કદિ કોઈ ઠારે, માલેયિ લાગી અતિ માર મારે. ૩૭
 વિયોગ આ એક દિશાયિ બીડે, બિજી દિશા નિર્દય કામ પીડે;
 બેને દુખે હું કચડાઈ જાગ; કહેા અરે કૂશળ કયાંયિ થાગ. ૩૮
 હે કામ તું શંકર બાંતિ લાવી, દમે શું કાયા કુમળીજ આવી;
 જરા નથી એ શિર ચોટલોછે, કરતુરિ કંઠે નહીં વિંપ એછે. ૩૯

નથી ધર્યો મૂરતક ચંદ્ર મેં તો. ડૂલો ગુંથ્યાં સુંદર ભાલ એતો;
 નથી વિભૂતી ધરિ અંગ મેંતો, વિયોગથી ફીકિ પડીધું એતો. ૪૦
 કહે સદૂ પૂષ્પ ધનૂષ તારે, જેના વડે તું જગ સર્વ નારે;
 મને જાણાયે ઉલટુંજ એથી, કાંકે વ્યથા ભાગવું એ વડેથી. ૪૧
 દેખાયછે કોમળ પૂષ્પ જોતાં, સુગંધિ ને શુદ્ધ પરાગ સોતાં;
 આનંદ જોઈ મન જોયિ પામે, સંહાર તે કોઈ કરે શું કામે. ૪૨
 રમે નહીં પૂષ્પ ધનૂષ તારે, અનૂભવેથી ઉરમાં વિચારે;
 કાંતો હશે મૂળજ શસ્ત્ર કોઈ, જેના શકે માણસ માન જોઈ. ૪૩
 હશે અતી વજ્રાથિ તીવ્ર તેતો, વ્યથા કરે ના કદિ પૂષ્પ છે તો;
 હણે મને નીર્દયતાયિ આજે, એતો તને આ જગમાં ન જાણે. ૪૪
 તુંજો બહુછે બળિયો કદાપી, તારી રહે શક્તિ કદાચ વ્યાપી;
 રિપૂ ગિરીજા પતિ તૂજ છેતો, તેની પછાડી નયિ કેમ થાતો. ૪૫
 શત્રુ સમોજે બળવાન છોડી, દમે અહીં હું અબળાજ દોડી;
 એ કીર્તિ તારી નહિરે વધારે, સાં રહે જો રથજ જાય સારે. ૪૬
 આયુધ તારાં ફલ રૂપ જોછે, દયા વિનાનાં થઈને દમેછે;
 દાઝી અને ઉપર લૂણ મૂકે, શરીર સુકોમળ એયિ સૂકે. ૪૭
 રડી અને સુંદર જે રતીછે, લલીત જેની અતિશે ગતીછે;
 એવી પ્રિયાને છળથી તજીને, આવે અહીં આયુધ શું સજીને. ૪૮
 ધરે કુસુમાયુધ કામ જોતું, અહીં નથી વાપરવુંજ જોતું;
 તારી રતીનાપર જો તું ફેંકે, એથી કહે કાંનિયત હાંની છેકે? ૪૯
 છે ફલ રૂપે પણ નામનું એ, હશે ખરે ધાતક તે ઘણું એ;
 કરે યથા નામ તથા ગુણોને, એવા જનોનાં ધનછે મનોને. ૫૦

લીધું કદી તે શર કુલનું ને, કરે મહા કારજ શુળનું ને;
 અરે નથી શીતળ તે જરાએ, અગ્ની થકી આછુ ન તે ધરાએ. ૫૧
 ને માલતી ડોલર મલ્લિકાનાં, ફુલો ખિલ્યાંને કમળો ખિડાણાં;
 પક્ષી ગયાં સૌ લય પામી જેથી, સુર્યાસ્ત પામ્યોજ જાણાય એથી. ૫૨
 ક્ષમા ક્ષમા હે સ્મર દેવ હારી, નમી કરું આર્જવતા તમારી;
 હણાઉં છું તું તમથી હવેતો, હોયે કદાચે મુજ જીવ મોતો. ૫૩
 ભિગે શશી પૂરવ દીશ પેલો, જે ગોળછે રક્ત અતી થયેલો;
 ગોળાકૃતિમાં અડિ તેજ આપે, વિશિષ્ટ વ્યાધી ઉર ઉપજાવે. ૫૪
 પરીઘથી અર્ધ કપાય જ્યારે, પૃથ્વી તણી કોરણથીજ ત્યારે;
 દિશા થકી તે અનુરક્ત દીસે, વર્તુળ આવે પછિ એજ મીશિ. ૫૫
 જાએ થયો કીરણથી પ્રકાશ, કર્યો બવો તીમિરનોજ નાશ;
 પછી કરી સર્વ રતાશ દૂરે, ધિમે ધિમે તે તજી કુંડ કુંડે. ૫૬
 પછી થયો તે ગતિમાન જેવો, રંગે થયો સુંદર સ્વેત તેવો;
 શાસ્ત્રો વિષે અમૃત સીંચનારો, મને જાણાયે કુખ આપનારો. ૫૭
 ગયો બલે જૌતમને ઘરે તું, થયો બલે આપિત પાપિરે તું;
 આવી રૂપીને મન કુખ દીધું, બૂદ્ધિ પ્રમાણે રૂળ પ્રાપ્ત કીધું. ૫૮
 થયો કળાભંગ હમિશ જ્યારે, સમો રહ્યો તું જગમાંજ ત્યારે;
 કેવો નહીં તો કુર કોણ જાણે, યાતે અરે તું શશિ આ પ્રમાણે. ૫૯
 વિનોદ ટાણે સખિને કહેછે, તુરંગ જેતે મનમાં લહેછે;
 આકાશમાં આ નથિ ચંદ્રે એ, અંબુજ ગંગાજળમાં તરે એ. ૬૦
 ઘણા કહેછેજ કલંક એમાં, ઘણા નિધીગાર દુરંગ તેમાં;
 એતો કર્યું પાન તિમીર એથી, કાળું થયું બિલ્વ ચંદ્ર જેથી. ૬૧

નથી શશી કારણ તીવ્ર લાગે, નથી રવી રાત સમે ન ભાગે
 સમૂદ્રમાંથી વડવા નળાસી, બહાર આવી પ્રગટ્યો નિશાની. ૬૨
 મૂરે મળ્યો ક્ષીર સમૂદ્ર જ્યારે, લાગ્યોજ મંદ્રાચળ ચંદ્ર તારે;
 પડીજ આડો શશિને ગયોછે, તે કાળથી લાંછિત તે થયોછે. ૬૩
 તું ચંદ્રે માણસને પિડેછે, એવાં ચરીત્રો કરતો ફરેછે;
 તેથીજ દોષાકર તું થયોછે, નભે જઈ કારણ તે રહ્યો છે. ૬૪
 જો આ સખી કાર્તિક પૂર્ણીમાના, મેળા મળેછે બહુ આ સમાના;
 વિધી વિધીનાં શુભ વસ્ત્ર ધારી, નરો અને બાળક સાથ નારી. ૬૫
 સાથે ફરેછે સહુએ સન્નેરે, ગૃહી પ્રિયાનો કર પૂર્ણ કોડે;
 આંહીં ફરે એકંલી હું વિયોગી, ગમે વિદેશ પિયુ મૂળ ભાગી. ૬૬
 નવાં નવાં પંચથિ લોક આવે, ભેળાં મળી શંઘજ તે જમાવે;
 જમી રમીને બહુ મોજ મારે, મેળો થયો આ કુખનોજ મારે. ૬૭
 યાત્રા કરીને થઈ શાંત પોતે, જાયે સખીરે ધરે સર્વ જોતે;
 ધરે નહીં પ્રાણપતી પધારે, અરે થયો દીવસ એમ મારે. ૬૮
 થંડો હિમાળુ અલિ વાયુ વાયે, જે છાતિ ભેદી વળિ પાર જાયે;
 સાલે મને બાણ વિયોગનુંરે, બીજું અહીં શીતળ વાયુનું રે. ૬૯
 નાનાં વિધીનાં જમણે કરીને, સગાં સહુને વળિ મોતરીને;
 ક્યો નહીં હાયજ કોઈ એકો, શું હું કરું હાય પડ્યો છ હેઠો. ૭૦
 મીઠી અને સુંદર ચાંદનીમાં, પડોસણી જે ગજ ગામિનીમાં;
 બિછાવિને જાજમ આંગણેરે, નાખી ગલીઓ હું સુવા સણેરે. ૭૧
 શોભીત ભાતીગળ વસ્ત્ર પેરી, બેઠી સખીના ગણમાં હું હરેરી;
 ગાયાં નહીં સુંદર ગીત ક્યારે, પત્ની જનો મોહિત થાય તારે. ૭૨

આણી ગમેથી પિયુ રંજ પામે, ખીજી ગમે તોડક લોક જામે;
 ધિમે સ્વરેથી ગરબા ન ગાયા, નસીબ યોગે નવ દીન આઘ્યા. ૭૩
 દેવા મળેછે સહિયો દિલાસા, દ્રષ્ટાંત આપી મનરંજ આસા;
 શિક્ષા બધીએ વિષ તૂલ્ય લાગે, વિયોગની દાહ વિશિષ્ઠ જાગે. ૭૪
 રૂંવે રૂંવે વૃશ્ચિક વેદનાઓ, આવી નડેછેજ વિટંબનાઓ;
 આશા પછીતે પ્રિય આવવાની, કહેા ક્યા કામનિ તે થવાની. ૭૫
 મોટો ગિરી તેથી સમૂદ્ર જાણે, આકાશ તેથી પરબ્રહ્મ શાણે;
 તે સર્વથી મોટી હમેશ આશા, આપે બહુ જે દિલને દિલાસા. ૭૬
 લાગે મને તે નહીં કામ જેવા, બધે મુખે માત્રજ તે કહેવા;
 અઘૈર્ય આપ્યું વિષ મૂળ અંગે, કરી શકું કામ નહીં ઊમંગે. ૭૭
 વિશ્વાસઘાતી બળ મંત્ર માંડે, ચક્રોરને ચંચળ ને હું વાંડે;
 રાખું ધાણું અંકુશ તોય નાશો, જાય પછોથી રહુંદું વિમાશી. ૭૮
 ધડીકમાં સૂક્ષ્મ થાય ચાંડે, આણુ થકી અલ્પ ગરીબ સાંડે;
 પાછું વળી જો કરે રૂપ જાયે, બ્રહ્માંડમાં તે નવરે સમાયે. ૭૯
 પછી અરે અંકુશ ક્યાંથી લાવું, દેખું નહીં કોઈ કુટીલ આવું;
 અંકુશને કોરણ એક રાખે, અલભ્ય લાભો જઈ ખૂબ આખે. ૮૦
 ચાપલ્યતાને ગતિને વિચારે, મળે નહીં તે સમ કોઈ ધારું;
 જણાવ તે વીજળિથી વિશેષે, વિચીત્ર એની રચના હમેશે. ૮૧
 મોટા રમેછે બળના રમાડા, આવી કરેછે અતિશે ઉપાડા;
 દખાવ્યું તે નાજ દખાય કાંઈ, ઊપાય જેના મૂળ પાસ નાંઈ. ૮૨
 વળી ધડીમાં બનિ સાધુ જેવું, ગરીબ વૈરાગિ તપશ્ચિ જેવું;
 જાંજળથી છેક વિરક્ત દિસે, ક્ષણે ફરી જાયજ તે અતોશે. ૮૩

વાર કદીજી કંઈ બાધ આપું, વિતરૂને વેગથિ હું ઊથાપું;
 વિરૂધ્ધ તે કારણ દેખડાવી, આડે મુકે મારગ તે ચડાવી. ૮૪
 અસંભવે સંભવ લાવિ રાખે, હોયે જ્યાં સંભવ કાઢી નાંખે;
 અયોગ્યને યોગ્ય કરી બતાવે, એવી રીતે આ મનહું સતાવે. ૮૫
 રૂંધુ વળે ને રવિ અગ્નિ થાયે, માળે સહુ પક્ષિ નિદાન જાયે;
 જીડે નહીં કો અહિંથી તહીં, મારો ઉડે જીવ ધણો સહીરે. ૮૬
 અભેદને જો જડ વસ્તુ હોયે, પ્રવેશ તેમાં કરિ જાય તોયે;
 નડે નહીં તીમિર ધાતું કોઈ, જો હું રહું વિગ્નમયતાથિ જોઈ. ૮૭
 લાગેછે આજે અતી અંધકાર, લિપાય જાણે તન સંગ ગાર;
 વર્ષાદ તે અંજનનો જણાએ, બહારને અંદર ના બળાયે. ૮૮
 પ્રવેશ તે સોય કરી શકેના, જીપાય લાગે નહિ કામ કેના;
 એવે સમે મોકળું મોલી આવે, આશ્ચર્ય સાનંદથિ ઉપજાવે. ૮૯
 પેત્રી વિયોગી ચકવી રહેછે, પાંચું વિનાની થઈ આંધરેછે;
 જીડી કાણે આમથિ તેમ ધાયે, તોયે પતીનો નવ સંગ થાયે. ૯૦
 નિરાશને એક સહીત નારી, નેત્રેથી મૂકે જળ તે બિચારી;
 આક્રંદ તેનું દિલને હિલાવી, કઠીણ નાખે મન પીગળાવી. ૯૧
 પ્રભાતમાં તે પ્રિય સ્વામિ સંગે, મળી જશે સત્વર તે ઊમંગે;
 તેવે સમે આ દુઃખ ભૂલિ જશે, સંતોષને શાંતિ વિશેષ થાશે. ૯૨
 મારો નહીં પિંચુ પ્રભાત આવે, રહી અસંતોષથિ હું અભાવે;
 સુખી થશે તે ચકવી હુલાસે, દૂખીતહું હું ચકવી નિરાશ. ૯૩
 રાતે જીએ અંદ્ર ચકાર સામે, પીઈ મુઘા આશ્રમમાં વિસામે;
 એકાગ્ર દ્રષ્ટી કરિ પૂર્ણ પ્રીતે, નિમગ્નતાથી ટંકી શૂભ રીતે. ૯૪

તેવું નિહાળું પ્રિય પંથ સામું, તથાપિ ના દર્શન શૂન પામું;
 સાધ્યા સહુ અર્થ અકોર તારા, વૃથા થયા સર્વ ઊપાય મારા. ૯૫
 નિશા વિષે જ્યાં સહુ શાંત થાયે, આરામ લેતાં સહુ જન થાયે
 પડે ન કાને ધ્વની કોઈ જ્યારે, થાયે સ્મૃતિ નાથની ખૂબ ત્યારે. ૯૬
 સંકલ્પ વીકલ્પ રૂપિ સિડીને, આનંદ પામું અડિ ઊતરીને;
 તેવારે નીકા સુખ નાથ પામે, આવી પતીની છબિ થાય સામે. ૯૭
 આકાર તે સાદ્રશ દીલ દેખે, નેત્રો નહીં કીન્વિત તેજ પેખે;
 અતીશ એથી ગભરાઈ જોઈ. ઊડે નિસાસે વળતી હું રોજ. ૯૮
 પાસાં ધણું ફેરવું વાર વાર, તપે બેઠું જે રહિ એક ઠાર;
 દૂખે બને આંખ ઉજ્જગરાયી, બળે વળે તે રૂદનો કર્યાયી. ૯૯
 પ્રભાત ટાણે ઉઠિ બેઠિ થાજ, ફેરા જરા આમથિ તેમ આજ;
 ઊંચેથિ આ મારગ રાજ સામું, જોઈ અલગિ બહુ ખેદ પામું. ૧૦૦
 મધ્યા અને બાજ પ્રગલ્ભ નારી, શરીર આભૂષણથી સમારી
 નવાં નવાં અખર સર્વ પેરી, સ્વરૂપમાં સૂઝડતા ઊભરી. ૧૦૧
 જતિ અને આવતિ તે બખાય, જોણે કરી આ મન દુખવાય;
 એ જોઈને હું થઈઠું અદેખી, શત્રૂસમી તે મુજ મન લેખી. ૧૦૨
 આપે મનેતો વધતો બળાપો, પતી વિનાના વધતા વિલાપો;
 દિસે બધી કંથનિ એહ ભાગી, રોગી પડીહું પતિની વિયોગી. ૧૦૩
 પગે બહુ બાજરિયાં દિપેછે, લલીત જે લંગર આપિતાં છે;
 વાગે રૂડા આ વિધુવા રૂપાળા, છવીંટિયાં ચેત અને સુંવાળાં. ૧૦૪
 કાંબી તણો જે રણકાર થાયે, છવીંટિયાંનો છમકાટ થાયે;
 બાલે ધણા સુંદર ધૂધરાઓ, લાગે શુણી છાતિ વિષે છરાઓ. ૧૦૫

ટુંકી જરા ચાલયિ જે ઠમૂકે, કિનારિયે ધૂધરિયો ધમૂકે;
 ચાલતિ જો બાળ ચિરાઈ જાયે, ચિરાડિયારે મુજ છાતિ થાયે ૧૦૬
 કટેસરી ઓપિત જે ગળેછે, થઈ કટારી મુજને મળેછે;
 વૃશી અને માદળિયાં સુનેરી, દોરો અને રે થઈ હાર પેરી. ૧૦૭
 ધણી ખરી નીકળતી વનીતા, આણે મનેતો ઉરમાંહિ ચીન્તા;
 ચીમંતના જે ધરની ફરેછે, મુક્તા મણી હારયિ તે ફરેછે. ૧૦૮
 રૂડી દિસે રંગિત રામ નોમી, બાળુ અને માદરડી બદામી;
 ઝવેરને શોભિત પોખરાળે, જડેલ જે ફુંદન માંહિ તાળે. ૧૦૯
 તેજસ્વિને એ ચળકે વધારે, અભીનવી બામિનિ થાય બારે;
 કરેં દિપે કંકણુ ચૂડિ જોડે, બાળુ અને ગૂજરિ પેરિ કોડે. ૧૧૦
 લીલાં પિળાં દર્શનિયાં સહીતે, શોભા વળી અંગડિયે બનીતે;
 જોઈઁ ધુંડું દૂખણિ દાઝ આણી, અરે અલી દાઝન તેહ જાણી. ૧૧૧
 કપોળમાં સુંદર ગોળ પેલો, ટુંકૂમને કેસરથી મળેલો;
 ચાર ધણા ચંદન ચાંદલાને, દેખી બળુંધું બહુએ બલતે. ૧૧૨
 નિંચે વજો બીનકિ કાળી લીલી, શોભા વધારે વનિતા રસીલી;
 સૈયો પુર્યો સુંદર માગ માંહી, ચિરે ઉબું તે મુજ બીર આંહી. ૧૧૩
 કેકે ધરીછે કરણે અકોટી, કેકે ધરી બૂટનિ માંહિ ત્રોટી
 જડાવળે કોકરવાં ધર્યાંછે, નવાં નવાં કૌતક રે કર્યાંછે. ૧૧૪
 પુખ્તાનિ ને સુંદર ઠોળિઆંઓ, સુનેરી રૂડાં ફૂલ વેળિયાંઓ;
 કાને ધણીને પનડા ઝઝૂમે, મોતી જડેલાં લટકેછ લૂમે. ૧૧૫
 વાળેલ ચાતુર્યયિ ચોટલાઓ, લેછે ધણી જુજ વિલાસ લાવો.
 ઉભી રહેછે રસતે જતાં તે, સામી મળેતે સખિ સાથ ખાંતે. ૧૧૬

સાસુ તણી જો કરતી ગિલાઓ, જેવી રીતે વાપરતી કળાઓ;
 મોખી પડેછે દર્દ હાય તાળી, વાગી રહિંછે મુજ આંહિ પાળી. ૧૧૭
 એ જોઈ આંખે બહુ ઝેર આવે, વિયોગણીનું નવ કાંઈ કાવે;
 માતેલ ચાલે મદમાંહિ પેલી, સવામી તણા સુખધિ પ્રેમ ઘેલી. ૧૧૮
 એવી બની હુંજ મદાંધ ત્યારે, ચાલું પતી આગળ તેમ ક્યારે
 કદાચ આવે સુખ એ સમાનું, હું પાડ તારો અતિ બેની માનું. ૧૧૯
 લોકો કહેછે મુજને અદેખી, શું હું કરું કુખધિ બાલું બેકી;
 વંઝા શું જાણે પ્રસુતા પિડાને, મુઘા શું જાણે રસની કિડાને. ૧૨૦
 અનુભવી જે જન તેહ જાણે, બીજા કહે તે કુખ શું પ્રમાણે;
 બાલું વધૂતો બહુ દુષ્કાવે, સર્વે તણી ધારણ માંહિ આવે. ૧૨૧
 બાધ્યા વિના તો રહરે શકાતું, નથી અરે આ મન સ્થીર થાતું;
 નારી ધરે તીક્ષ્ણ નાક કાંટો, લૈ-ને વળેછે મૂજ જીવ આંટો. ૧૨૨
 જડેલ સુની શુભ મધ્ય તેને, મોતી ઝુંબ્યાંછે ફરતાંજ જોને;
 તેને પડ્યો નાક અનું થઈને, મને ખુએ નેત્ર કનું થઈને. ૧૨૩
 જોઈ વધૂતો વધુ દુષ્કાવે, વિયોગ પીડા મુજને નચાવે;
 ઉભું રહેવું નવ આજ બારી, ઘણાં થઈ સંકટ આપનારી. ૧૨૪
 વિરક્ત સંસારનિ આ પડોસી, નાઈ કરી પેલિ પ્રભાત ડોસી;
 જાયે ઘણા ભાવધિ દેવ દેરે, એતો મનરે કુખને ઉમરે. ૧૨૫
 શ્રદ્ધા થકી તે હરનામ લેતી, શ્રીકૃષ્ણ બીજી મુખ રામ કેતી;
 આંખા લઈને ચપટી સિધાવે, પૂજે પ્રભૂને બહુ શુદ્ધ ભાવે. ૧૨૬
 એના પ્રભૂ દેવળમાં બિરાજે, મારો પ્રભૂ આજ વિદેશ રાજે;
 વણીક પેલી વનિતા ચઠાકી, જે બાલવામાં બહુછે બઠાકી. ૧૨૭

ચાલે જરા તે મચ્છો કર્ણિ, પંથે પળાતાં જનથી તરીને;
 કટી વિશે કોયળી એક રાખી, ચોખ્ખા અન ચંદન માંહિ નાંખી. ૧૨૮
 એ ચાર સાથે સ્તવનો કર્ણિ, પરીક્રમાઓ કરતી કર્ણિ;
 તીર્થકરો-ની શુભ મૂર્તીને, લાગી પમે આગળ આવતીને. ૧૨૯
 પાછી ગઈ ગોરજ વંદવાને, કહે પધારો અન યોરવાને;
 એવી રિતે આવકડિ સહુરે, વૃત્તો કરે સુંદરિ એ બહુરે. ૧૩૦
 આણી ગમે વસ્ત્રવ ભાટિયાણી, મર્જદથી તે બનિ નાગરાણી;
 શાળે થઈને વળિ નાઈ ધોઈ, જે ભાવનાને રહિયું હું બેઈ. ૧૩૧
 છાયેસ રૂંડું ઊમળેટ પેરી, ધસે હવેલી પર તે અધારી,
 મારાજનાં દર્શન સાથ શેવા, મહા પ્રભૂનો પરસાદ લેવા. ૧૩૨
 આવે જીઓ ઊલટ ભર દોડી, લગ્નન અને બીકજ રાખી ધોડી;
 દોડ કરે વસ્ત્રવડી હવેલી, જાણે દિસે પ્રેમનિ છેક ધેલી. ૧૩૩
 જેજે પ્રભૂ વસ્ત્રવ ગીરધારી, જિલા તણાં કીર્તનનું ઉચારી;
 કથા સુણી કમ્મનિ મૂર્તિ પૂજે, મૂર્તી હમેશાં મન એમ સૂઝે. ૧૩૪
 ધણી ખરી નીલજ નાયકાઓ, સામા મળે લંપટ છાકટાઓ;
 તેના સમા વક કટાક્ષ મારે, આવી પછી મંદિરમાં ઉભારે. ૧૩૫
 પેલી ગમે શૈવ સુમાર્ગ વાળી, બને નિચાં નીર્મળ નેત્ર દાળી;
 સ્તુતિ કરે શંકરની સમીપે, જે ભક્તિ અદ્વાયિ વિશેષ દીપે. ૧૩૬
 ધિમે સ્વરે દેવળ ઘંટ વાગે, જેને સુણીને અવણોદ્રિ જાગે;
 પિડા તણાં એ સહુ સાધનોછે, એવાં બધાંએ પુરનાં જનોછે. ૧૩૭
 સંક્રાંતી આ વૃશ્ચિક આવિ બેઠી, ચોંતા રૂપે ચોંત પ્રવેશ પેઠી;
 ધારું ન માઈ કંઈ ઊતરું રે, પ્રતીપ તે સૌ પ્રભુએ કરું રે. ૧૩૮

અંધારિયાના દિવસો અકારા, જાય નહીં તે ઝટ્ટે નકારા;
 સૂઝે નહીં માણસ માત્ર કોઈ, શકે નહીં સૂક્ષ્મ વસ્તુ જોઈ. ૧૩૬
 સવારને સાંજ બપોર કોઈ, એકુ જિયો આવતિ બાત જોઈ;
 આવે મનેતો પતિ યાદ મારો, વિચાર તેની સ્થિતિના વિચારો. ૧૪૦
 આવે ઘણા એતર બેથિ ખાંતે, પરીખમેથી છુટિ ને નિરાંતે;
 રવેચ્છા પ્રમાણે કરિ કામ પોતે, પાછી વળે માનુનિ પેલિ જોતે. ૧૪૧
 ટાણે પતી પૃકૃતિ જળજીને, પાસે રહેને અવરાવિ તેને;
 છતી વળી તે જય પામી જાણે, ધરે અતી ગર્વજ તે પ્રમાણે. ૧૪૨
 જે શાક બાજી રતુ નીપજાવે, માંધે મૂલે રોજ બજાર આવે;
 હર્ષે કરી આગ્રહથી મગાવી, સમારિને સૂઝટતાયિ લાવી. ૧૪૩
 નાનાવિધે વસ્તુ થકી વધારી, ઘણા મથાલા લવણે સુધારી;
 કરી પરીપક્વજ પાસે આવી, વાનાં ભરીને નવ થાળ લાવી.
 સ્વાદીષ્ટને સુંદર ભાજનોથી, મોળાં ગળ્યાં તીક્ષ્ણ વાસનાથી;
 અનેક બાતી પકવાન જાડે, નહીં જમાડ્યા પિયુ એન કોડે. ૧૪૫
 જાનાં જાનાં પીરસિ પ્રેમર્યારે, કેને જમાડું પિયુડો નર્યારે;
 સંયોગ ટાણે સખિ ખાધું પીધું, આવે ઘણું યાદજ સૂખ લીધું. ૧૪૬
 એજે ગયો કાર્તિક માસ મારો, દાડા વધેતો દુખમાં વધારો;
 અસહ્ય જે આસિત ધાણ વાળે, વિહાગિન સૂકામળ દેહ બાળે. ૧૪૭
 અનેક જે પૌષ્ટિક પાક લાવે, જેના પરે દૂધ કેઠલ આવે;
 મોઢી મહા ઝાણધિ હોય જેમાં, રહે ચડેલો કંઈ કેક તેમાં. ૧૪૮
 એવા અહીં પાક પિયુ વિનાના, અરે થયાછે વિષ આ સમાના;
 કદાચ જો તે પર દ્રષ્ટિ જાયે, હૈયું બળીને અતિ ખાખ થાયે. ૧૪૯

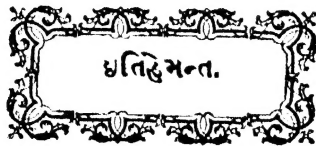
ખુશી થકીના ઘરે કામ સૂઝ, બેશી રહુંછું ઘરમાં અમૂઝ;
 સ્નેહી સગાંકો મળવાજી આવે, કહું ન તેનો સતકાર ભાવે. ૧૫૦
 વાતો કરે તે કંઈ આડિ આડી, મુકે મને તો કુખને પમાડી;
 પતી તણી પ્રેમયિ વાત કહાડે, એવું કહીને રમૂતિને જગાડે. ૧૫૧
 પછી બહુને અંકળાઈ ઉઠું, એસું રહું મૂરતક મૂળ કુટું;
 પિડા થકી ગાભરિ આમ તેમ, થાપે વિચારો કહું બેનિ કેમ? ૧૫૨
 શાંતી થતારે બહુ કાળ લાગે, વિહાગિનિ આપે તન રોમ જાગે;
 પાછી પડું તમરે આઈ જ્યારે, દયામણારે સ્થિતિ થાય ત્યારે. ૧૫૩
 પાછા કંઈ હું ઊપચાર પામું, અંતે પડે તે થઈને નકામું;
 કદાચ મારો તન બાધી જાયે, આરોગ્ય તેથી મન કેમ થાયે. ૧૫૪
 સાંધા કળે સર્વ શરીર કેરા, કરે બધાં બાધી તણા ઉમરા;
 થઈ અરે આ ગતિ મંદ મારી, જોળે હવે હું અતિ દીન હારી. ૧૫૫
 સરોજ કાંતીવત મૂલ્ય મારું, કેવું થયું આજ અરે નહારું;
 ઉડી ગઈજે હતી કાંઈ લાલી, જોળે અરે આસપ્તિ મૂળ વાલી. ૧૫૬
 રાતા હતા જે અધરોજ મારા, પ્રવાળ જેવા મણિ તુલ્ય સારા;
 ફાટી ગઈ ખુબ ચિરા પડેછે, રૂધીર તેમાંયિ હવે વહેછે. ૧૫૭
 લિસું હતું જે મુજ વક્ક આગે, શોભિત થાવું પ્રતિદીન રાગે;
 ગુલાબ જેવા શુભ રંગ વાળા, ગાલો હતા જે અતિશે સુંવાળા. ૧૫૮
 ગયા બહુતે તરડાઈ આજે, દેખાડલાં હું શરમાઈ લાજે;
 સુકાઈ છું પતિના વિયોગે, પીજું પડયુંછે તન તેજ રોગે. ૧૫૯
 સોના સળ્લી છાટમ ને લપેટા, ભાતી ધણી જે કિનખાતે કેતા;
 અનેક એ રેશમિ વસ્ત્રમારાં, કસુંબિ જે આઢણ રંગ સારાં. ૧૬૦

જે પેરિ થાતી મનમાં હું રાજી, તેદેખિ આજે થઈંછું કરાજી;
 જેજે હતાં વૈભવ આપનારાં, તેતે થયાંછે દુખ આપનારાં. ૧૬૧
 શોભીત રૂડા ગલિયા ધરાની, જતો ધણી જૂજવિને પિછાની;
 કર્યો હતો સંગ્રહ જેહ રાખી, જણાય એ ઊંચજ આજ રાખી. ૧૬૨
 રાખ્યું હતું વૈભવ કાજ લેવા, સામાં થયાં સાધન દૂખ દેવા;
 સર્વે થયુંછે જગ એન આરં, વિમાંસિને એકલી હું વિચારં. ૧૬૩
 બનાતને ધાખળી સાલ જોટા, સોનેરિને કાંગરિદાર બૂટા;
 ઊંકાજિ જે આગળલાગતી તે, અગ્ની સમી આજ દિસે થતી તે. ૧૬૪
 પેરે કદાચે જન કોઈ પામે, ઓઢી અને નીકજિ જન્ય સામે;
 જોઈ પછી તે ગમ આર આણી, રિપુ સમા એ જનસર્વજાણી. ૧૬૫
 સાંજે સવારે જમતાં નિરાંતે, તાપે ઘણાં લોક હમેશ આંતે;
 હું તાપું મારા મનના ઉતાપો, વિયોગના જે પ્રગટે પ્રતાપો. ૧૬૬
 નથી અરે કીન્નિયત સૂખ થાતું, નથી અરે કીન્નિયત પાછું જાતું,
 જીતાપના એટિ અતી ચડેછે, એકા પછી તે ક્રમમાં પડેછે. ૧૬૭
 તોફાની અરે દુખ સિંધુ મોટો, અહીં નથી તે સ્થિતિ સામું જોતો;
 રીખાગીછું હું બહુ પીડ પામી, કહો કશી મોતનિ કાંઈ આમી!! ૧૬૮
 નથી કર્યો આ ભવ કર્મ કોઈ, આખી અવસ્થા પર્યંત જોઈ;
 દુઃકર્મ દાટ્યાં કંઈ ઊમટ્યાંછે, પૂન્યો પડીને નળળાં ઘટ્યાં છે. ૧૬૯
 તે આપિ આજે અહિં પૈરે ભાવે, શત્રૂ વટાનો વણિ યોગ લાવે
 માટે હશે સંચય જન્મ પેલે, કરેલ પાપી મુજ જીવ ચેલે. ૧૭૦
 હવે થશે ક્યમ યોગ બેની, જ્યોતીશમાંથી ગ્રહ જોઈ કે' ની;
 રાખું કહે વીકટ આખડી તે, એ બોલ બોલી ધરણી પડી તે. ૧૭૧

ખેશુધિ સામે જડતાયિ જાણે, દિસે સુકું લાકડું તે પ્રમાણે;
 દાંતો ઘણા સજ્જડથઈ ગયાછે, ડોળાજંચે આવિ ચડી રહ્યાછે. ૧૭૨
 દયામણોને ભયભીત તેનો, દેખાય નાખ્યુશ હવાલ જેનો;
 એજેઈ દમ્ભી મનુમાંદિ બીધી, પડી હતી દૈવિ નિભાવિ લીધી. ૧૭૩
 ઓસો શુણી સત્વર દોડિ આવી, લોટો ભરીને જળ સાથ લાવી;
 ચડ્યાં હતાં નેત્ર દખાવિ તેને, ખોળે ધરી મૂસ્તક તે સખીને. ૧૭૪
 છાંટયું ધિરેથી જળ થડું જ્યારે, ચાંપી પછીતે ધડિ ખાઈ ત્યારે;
 જરા જરા અંદર શુધિ આવી, ધિમેશ્વરે અંગ જરા હિલાવી. ૧૭૫
 ખાઈ અરે ઓ પ્રિય પ્રાણ ખાઈ, ઉઠો ઉઠો ઉત્તર આપિ કાંઈ;
 આપો જરા તો કંઈ ધૈર્ય આવે, જરા જરા તે પછિ સાધ્ય લાવે. ૧૭૬
 નેત્રો ફિકાં એત સમાં વિકાસી, એકાગ્ર દ્રષ્ટી થકિ જોઈ દાસી;
 નેત્રે પછી પાંપણ જેવિઠાળી, ક્ષણેક્ષણે દાસિ બધિ નિહાળી. ૧૭૭
 જાણ્યું હવે જે કંઈ સાધ્ય આવી, દોડી પછી સત્વર તે ભટાવી;
 થંડો અને સીતળ અંગ રાગ, ગુલાબને અંદનનો વિભાગ. ૧૭૮
 કર્યાં લઈ મર્દન એમ જ્યારે, ખોલી પિવાને જળ આપ ત્યારે;
 ભિત્સાહથી તે અતિ હેશ ધારી, લૈ આવિ તે નીર્મળ નીર નારી. ૧૭૯
 કીધું નહીં જ્યાં જળપાન ખાઈ, પિડા ગઈ કામનિ ત્યાં સમાઈ;
 સ્વેદો વખ્યાને લમણા ભિજાણા, ઊપાધિ કાંઈ મનમાં સમાણા. ૧૮૦
 ખેડી અધેળી પછિ દાસિ પાસે, કહે અરે તો કરિ વાર વાંસે;
 થાતે નહીંતો ક્ષણ નાથ મારો, માનું ખરા દીલયિ પાડ તારો. ૧૮૧
 જોયું ઘણાં જીવતદાન દેછે, પૂન્યો કરી આશિરવાદ લેછે;
 એવી કરી તે પ્રતિપાળના જે, અતૂલ્ય થાપ્યો ઊપકાર આજે. ૧૮૨

સહાય તારી નવ શૂભ હોતે, ખરે નહીંતો પરલોક જોતે;
 જીવું હવે જોહ પ્રતાપ તારો, કોટી બલે જો કરું ઊપકારો. ૧૮૩
 લોતાળમાં જીવ બહુ પડીને, ઘાટો ઘણા તે મનમાં ધડીને;
 પામે પછી છેક વિકાર અંગે, કુખિ થઈ માયિક વસ્તુ સંગે. ૧૮૪
 લાગી મને નાથનિ જોહ માયા, તેના કરંધું સહુ ગૂણ ગાયા;
 સ્વભાવમાંથી પરિ પૂર્ણ પ્રીતી, વિચાર છે પ્રેમનિ એહ રીતી. ૧૮૫
 જે પ્રીતછે સ્વારથ માત્ર માટે, ઘણા કરેછે ધન પ્રાપ્તિ સાટે;
 રાખે ગૃહિને બહુ લોક લાજે, જણાયજે સ્પષ્ટ પ્રસંગ કાજે. ૧૮૬
 આતો થઈ જે પ્રભુની કૃપાથી, સુખે કુખે બેઠ સમાન સાથી;
 એવી પ્રીતિને બલિહારી જીવું, વિકાર તેનો ક્યમરે સમાવું. ૧૮૭
 જે મૂર્તીનાં દર્શન માત્ર પામી, આનંદ રે'તો અતિ ઊર જામી;
 છબી હતી અમૃત સીંચ નારી, મને હતી લાડ લડાવનારી. ૧૮૮
 જેનાપરે જીવન માઈ રે'તું, જેના પરે દીવસ મંન લેતું;
 કદાચ તેજો ધાડે ખાર જાતી, ઉચાટવાળી મનમાં હું થાતી. ૧૮૯
 પછી વળી દર્શન લેઈ પાછું, મારે મને હું રચિ પૂર્વ રાચું;
 ઘોડી ધડીના પણ એ વિયોગે, બની જતી ખાવરિ વીણયોગે. ૧૯૦
 તે આજ આ દૂસહ કાળ ખાણે, થઈ નિરૂપાય અશૂભ ટાણે;
 હશે ખરે ધાતક ચંદ્ર કોઈ, ગૃહો હશે નીર્બળ એન કોઈ. ૧૯૧
 કાંતો લખ્યું આ કરમે થવાનું, થયા વિના જે નથિરે જવાનું;
 માટે ગણું દેવનું કામ ભાવી, મનુષ્યથી જે નથિ નીપજાવી. ૧૯૨
 દાડે નિશાયે ધડી પીયુ ન્હોયે, ત્યાંતો ઘણો બાકુળ જીવ હોયે;
 ગયો અરે એકજ માસ વીતી, જણાયછે જો ઉરમાંહિ ભીતી. ૧૯૩

આવો ગયો કષ્ટિત માસ જ્યારે, બિજા જશે સૂતબ કેમ તારે;
 ઊત્પાત આડે નથિ સૂજવું રે, કોઈ રિતે શાંત નથી થતું રે. ૧૬૪
 સૂયોન. એ મણિ ચાર દીસે, રાતાં દિસે વાદળ જે હમેશ;
 તે વાયુ સાત પ્રસરી જગોળે, નિશા સમેજે પથરાય ટોળે. ૧૬૫
 એકાદ બે દો રહિ તે ત્વરાથી, ફાટે પછી ઊન્મત વાયરાથી;
 પડે બહુ સીત પ્રકોપ લાવી, બ્રહ્માંડને દે પણ તે ચળાવી. ૧૬૬
 વાયુ પડે એમ કમાનું ચાવી, સહુ કરે ઇશ્વર જેહ ન્યાયી;
 મુંગે મુખે સેવું રહુંજ મારે, મારે બલે કાં નહિતો ઉગારે. ૧૬૭
 વિહાગિનો તાપજ એક મેરે, કામાગ્નિ દાવાનળ બીજી પેરે;
 મૂકે મને ધૂંધવતી શયામાં, બાકી રહેના પછિથી થયામાં. ૧૬૮
 તાપે ધુણિ યોગિ પડે ધિખાવી, બભૂત તે અંગ બધે લગાવી;
 તેવી પડુંડું અબધૂત રાતે, જાગું ઉઠું આકુળિ તે પ્રભાતે. ૧૬૯
 હેમંત વીતી અલિ આમ જ્યારે, શિશીરમાં કેમ નભીથ તારે;
 યયું વિલોક્યું અતિ કષ્ટ સાથે, થશે હવે શું સખિ મૂજ માથે. ૨૦૦

જાહેરખબર.

ત્રવુ સંહારના દરેક ત્રવુ પ્રમાણે તેના છ વિભાગો -
વામાં આવ્યા છે. અને તેની નીચે પ્રમાણે કીંમત રાખ-
વામાં આવી છે.

ત્રવુનું નામ.	ભાગ.	કીંમત.
હેમન્ટ.	૧	૦-૧-૦
શિશીર.	૨	૦-૧-૦
વસંત.	૩	૦-૦-૬
ગ્રીષ્મ.	૪	૦-૦-૬
વર્ષા.	૫	૦-૧-૦
શરદ.	૬	૦-૧-૦

દરેક ભાગ જૂદો જૂદો છપાવવામાં આવ્યો છે. અને તે
નીચે લખેલ ઠેકાણેથી મળી શકશે. કીંમત રોકડી લેવામાં
આવશે.

વળા. કાઠીયાવાડમાં વળા મુકામે ગ્રંથકર્તા પાસેથી.

મુંબઈ. રાજેશ્રી કમ્પેન્ડર ગીરજાશંકર. ગ્રાંડપોર્ટચુગીઝ
મર્ચ વકીલ દલપતરામને ઘરે. બહારકોટ. મુંબઈ.

ભાવનગર. શાહ ત્રીકમજી ઓધવજી રાંધણપુરી બજાર.
ભાવનગર.

નાટપેડ કાગળ લીધામાં આવશે નહીં. દસ અથવા ૬-
સથી વધારે નકલ મગાવનારને એક નકલ બક્ષીસ આપ-
વામાં આવશે.

